

Aurelia Mandziuk

Przestrzenie sztuki są współczesnymi sanktuariami

Civitas Hominibus : rocznik filozoficzno-społeczny 6, 127-137

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Aurelia Mandziuk

„Przestrzenie sztuki są współczesnymi sanktuariami”

1. Logo projektu artystycznego „Sanctuary” – ilustracja

Być bezpiecznym to podstawowa potrzeba każdego z nas.
Czy znasz uczucie, że świat kręci się coraz szybciej?
Czy czasem czujesz się przytłoczony mailami, telefonami, postami?
Znasz tę potrzebę odpoczynku, zwrócenia się ku bezpiecznemu miejscu?
Naszym celem jest poszukiwanie takich właśnie bezpiecznych miejsc,
w znaczeniu zarówno realnym, jak i metaforycznym, oraz próba znalezienia odpowiedzi na pytania: gdzie chowamy się przed żądaniami dnia codziennego? Jak odpoczywamy? Czy mamy stałe miejsca, do których się udajemy, czy też kreujemy powtarzające się sytuacje, osobiste rytuały?

Takie pytania, jako tezy, postawił Rolf Denaeman, niemiecki aktor, reżyser, krytyk – pomysłodawca i główny animator międzynarodowego, interdyscyplinarnego projektu artystycznego „Sanctuary”.

Uczestnikami „Sanctuary” są twórcy z Niemiec, Polski, Turcji, Litwy i Malty. Artyści z pięciu krajów poszukiwali współczesnych sanktuariów na rozmaite sposoby. Garminaire Group na Malcie zaprosiła do swoich ogrodów. Na Litwie artyści prezentowali performance podczas festiwalu „Birstonas Grynparka” poświęconemu sztuce i ekologii. W Turcji goszczono projekt w Gececondu, części Ankarę zbudowanej „w ciągu nocy”, w Niemczech twórcy pracują na pięciu farmach założonych na rogatkach wielkich miast.

W dniach 22–29 maja 2011 r. w Łodzi odbyła się polska część projektu, na którą złożyły się: intermedialna wystawa, performance – *site specyfik*, oraz dyskusja z udziałem uczestników projektu i zaproszonych gości, odnosząca się do idei projektu.

2. Sanctuary poster – ilustracja/podpis. Fot. Mariusz Sołtysik

Sanctuary – podjęcie tego tematu jest, w naszym kraju nieco ryzykowne ze względu na zbyt łatwo nasuwające się skojarzenia religijne. „Sanktuarium to miejsce uznawane za święte, w którym Bóg w sposób szczególny udziela nam łaski”¹.

Jak szerzej podejść do tematu, zachowując wszelkie parametry zawarte w słowie sanktuarium?

A zatem szukamy i miejsca, i bóstwa. „Przestrzenie sztuki są współczesnymi sanktuariami” to hasło, które zaproponowałam jako motto łódzkiej części projektu Sanctuary, a które określa także mój prywatny stosunek do tematu. Zdanie to zawiera pewną dwiistość, „przestrzeń sztuki” określa bowiem zarówno miejsce, jak i sztukę samą w sobie.

Zaprosiłam uczestników oraz gości do miejsc, które są charakterystyczne dla łódzkiego pejzażu, czyli dawnych hal fabrycznych, pałaców, a które obecnie są miejscami

¹ A. Mandziuk, *Sanktuaria*, <http://mojesanktuarium.wordpress.com/2011/06/11/dr-aurelia-mandziuk-sanktuaria/>, stan z 04.06.2012 r.

sztuki. Stare magazyny fabryczne, Domek Ogrodnika, czyli część dawnego kompleksu fabrycznego Goldnera, obecnie miejsca wystawiennicze AHEart oraz willa Grohmana – siedziba Muzeum Książki Artystycznej, stały się miejscami spotkań i działań artystycznych związanych z poszukiwaniem współczesnych sanktuariów.

Przestrzeń sztuki jako miejsce to swego rodzaju laboratorium, w którym propozycje artystyczne podlegają weryfikacji, to miejsca otwarte na inicjatywy twórcze, miejsca unikalne. A co oprócz miejsca? Oczywiście Sztuka. To Ona pozwala nam na świeżość spojrzenia, ułatwia zrywanie nawyków myślowych, pobudza wyobraźnię, tworzy świat wolności wewnętrznej. Dotyczy to zarówno twórców, jak i odbiorców sztuki. To sztuka burzy pewniki, odrzuca konwencje, pozwala doświadczać tego, co poza Językiem i poza Kulturą.

Poszukiwania współczesnych sanktuariów, moim zdaniem, nie mają na celu znalezienia odpowiedzi na pytanie, skąd człowiek współczesny czerpie siłę i jakich „łask” chce dostąpić, lecz jest próbą zadawania rozlicznych pytań odnoszących się do nas samych i otaczającej nas rzeczywistości.

Czy hasło zawarte w tytule to tylko idea?

Niedawno w AHEart gościliśmy artystę i twórcę zdarzeń artystycznych Gerarda-Jürgena Kwiatkowskiego-Bluma, który przedstawił dokument unikalnego w skali światowej projektu „Otwarta Księga”. Kwiatkowski-Blum we współpracy ze światowej sławy artystami stworzył w niemieckiej miejscowości Hünfeld oryginalny zespół dzieł poezji wizualnej na domach mieszkańców tej miejscowości. To małe miasteczko stało się swoistą Mekką dla artystów zajmujących się poezją wizualną, a dla mieszkańców i władz sztuka w przestrzeni publicznej stała się powodem do dumy. Można zaryzykować stwierdzenie, że w Hünfeld udało się stworzyć „sanktuarium sztuki”, czyli to czego poszukujemy w naszym projekcie.

3. Gerard-Jürgen Kwiatkowski-Blum – spotkanie dotyczące projektu „Das offene Buch” [„Otwarta książka”]
/ Galeria Biblioteka AHEart. Fot. Anna Leśniak

4a. Peter Daniel i 4b. Stanisław Drożdż – realizacje na domach Hunfeld

Zwróciłam się do różnych twórców, żeby indywidualnie, za pomocą właściwych dla siebie środków wyrazu spróbowali odnieść się do tematu „sanktuarium” i zaproponowałam intermedialną wystawę, czyli wystawę, która urzeczywistnia się za pomocą języka różnych środków wyrazu, przy czym kontekst przestrzeni i dzieła ma w przypadku „Sanktuarium” duże znaczenie.

5a. i 5b. Grażyna Brylewska – „pop aktualia”. Fot. Kamil Fibak

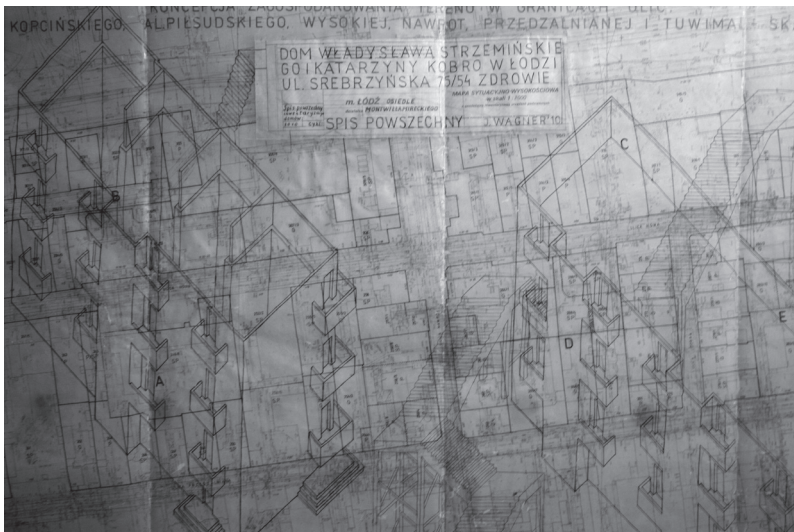
6. Sanctuary – Wystawa / Galeria Nowa Przestrzeń AHEart. Fot. Kamil Fibak

7a i 7b. Marek Domański

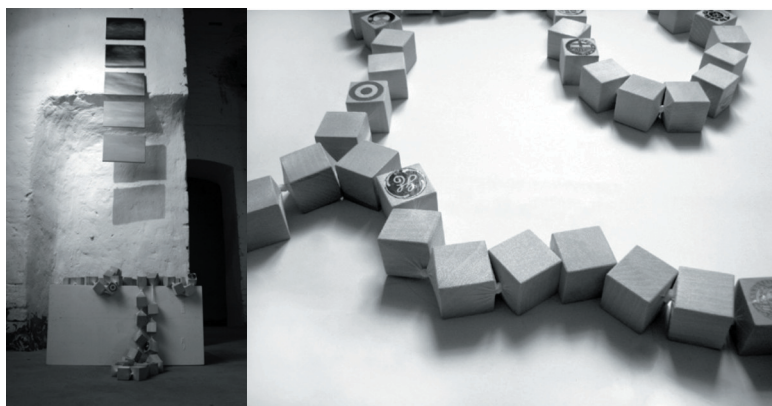
7c. Marek Domański. Fot. Kamil Fibak

8. Jolanta Wagner. Fot. Kamil Fibak

9a i 9b. Daniel Rycharski – Projekt Domestica I. Fot. Kamil Fibak

10a i 10b. Anna Sołtys / Wydział Artystyczny – Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie. Fot. Kamil Fibak

11. Roksana Mical / Wydział Artystyczny – Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie. Fot. autor

12a i 12b. Tomasz Wajda / Wydział Artystyczny – Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie. Fot. Kamil Fibak

Podczas otwarcia wystawy swoją prezentację miała niemiecka grupa artscenico. Artscenico-performing arts to stowarzyszenia zrzeszające aktorów, tancerzy, choreografów. Prace grupy skoncentrowane są na działaniach konfrontujących sztuki performatywne i umieszczaniu ich w różnych kontekstach.

W Łodzi grupa artscenico przedstawiła spektakl typu *site-specific* składający się z kilku płynnie połączonych ze sobą performance. Akcję spektaklu rozpoczęła na zewnątrz Galerii Nowa Przestrzeń nestorka grupy tancerka Duwe Lore, następnie Margarity Nagel przejęła rolę wiodącą, przekazując ją z kolei Photini Meletiadis, która wykonała niezwykle dynamiczne solo „zagubieni w tradycji”. Dalej akcja przeniosła się do wnętrza Galerii, gdzie spektakl przestał mieć charakter liniowy, a poszczególni tancerze realizowali swoje sekwencje równoległe, niekiedy łącząc się w grupy, a także wchodząc w interakcje z widzami. Następnie akcja przeniosła się ponownie na zewnątrz, gdzie tancerze, Anna Głowacka, Damian Gilewski, Malwina Czyżewska, Anna Bajer po kolei, prezentując etiudy taneczne, prowadzili widzów do następnego wnętrza – patio AHE, gdzie nastąpił finał z udziałem wszystkich tancerzy.

13. Lore Duwe – videoperformance / Galeria Nowa Przestrzeń. Fot. Kamil Fibak

14. Photini Meletiadis – performance / dziedziniec AHE w Łodzi. Fot. Damian Faber

15. Anna Głowacka – performance / dziedziniec AHE w Łodzi. Fot. Damian Faber

16. Grupa artszenio – performance „sacred-doors” / Galeria Nowa Przestrzeń. Fot. Frank Milen

17a i 17b. Finał performance grupy artszenio w patio AHE. Fot. Damian Faber

Kolejnego dnia działania grupy artszenio miały miejsce w Łódzkiej Strefie Sztuki, gdzie artyści z Niemiec wraz ze studentkami AHE specjalności tancerz zaprezentowali w Muzeum Książki Artystycznej oraz halach pofabrycznych Strefy Sztuki improwizacje taneczne odnoszące się do miejsca.

Szczególne zainteresowanie wzbudził interaktywny performance, brawurowo i perfekcyjnie wykonany przez Margaritę Nagle, której towarzyszyła Duwe Lore. Performance był improwizacją składającą się z ośmiu etiud, gdzie o kolejności prezentowanych sekwencji decydowali widzowie.

18. Uczestnicy projektu Sanctuary / Muzeum Książki Artystycznej

19. Margarita Nagel i Lore Duwe – performance w Muzeum Książki Artystycznej. Fot. Damian Faber

Ważnym elementem projektu jest podejmowanie prób integracji w obrębie samej sztuki, w projekcie spotkały się bowiem sztuki wizualne i teatr, jak i integracji twórcy i odbiorcy. Często odbiorcy są bohaterami, niekiedy również współtwórcami poszczególnych zdarzeń. Artyści działają metodą prób i błędów, lecz, co ważne, wszystkie działania związane z projektem odnoszą się do kontekstu czasu i miejsca.

Kolejna edycja projektu odbędzie się we wrześniu 2012 r., gdzie działania artystyczne będą realizowane na farmach w Niemczech. Podróż w poszukiwaniu współczesnych sanktuariów trwa.

Informacje o projekcie

Organizator: AHEart – Wydział Artystyczny Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi

Kalendarium:

- 26 maja 2011 – otwarta dyskusja uczestników i zaproszonych gości

Miejsce: Galeria Biblioteka, ul. Sterlinga 26, Łódź

Uczestnicy: dr Aurelia Mandziuk, dr Elżbieta Dul-Ledwośńska, Rolf Deneman, dr Alicja Kujawska, prof. Grażyna Brylewska, Mariusz Sołtysik, Suzanne Rehm, Andrzej Różycki, Adam Klimczak, Ewa Potocka, Justyna Rodej

- 26 maja 2011 – spektakle grupy artscenico-performing arts i wernisaż wystawy intermedialnej „Sanctuary”

Miejsce: Galeria Nowa Przestrzeń AHE, ul. Rewolucji 1905 r. nr 52, Łódź

- 27 maja 2011 – piknik w Willi Grohmana – spektakle grupy artscenico-performing art

Miejsce: Muzeum Książki Artystycznej, ul. Tymienieckiego 24, Łódź

Artyści: artscenico-performing arts: Margarita Nagle, Lore Duwe, Rieke Steierl, Photini Meletiadis, Rolf Dennemann, Marek Domański, Grażyna Brylewska, Aurelia Mandziuk, Jolanta Wagner, Wojciech Wagner, Daniel Rycharski, Mariusz Sołtysik
Studenci kierunku Grafika Wydziału Sztuki Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie: Anna Skrzypczyk, Anna Sołtys, Maria Lorek, Lidia Maślanka, Katarzyna Szwiec, Gabriela Sroka, Roksana Micał, Tomasz Wajda, Joanna Woźniak, Alicja Kurek, Maciej Zagórski, Norbert Tomczak

Studenci Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, Wydział Artystyczny, kierunek Grafika: Jarosław Piasecki oraz specjalność tancerz-choreograf: Natalia Kielan, Anna Głowacka, Anna Bajer, Malwina Czyżewska, Damian Gilewski

Opracowanie identyfikacji wizualnej: Mariusz Sołtysik

Dokumentacja filmowa i fotograficzna: Frank Milen, Patrycja Kur, Damian Faber, Kamil Fibak

Strony internetowe projektu:

- www.artscenico.de
- mojesanktuarium.wordpress.com – blog Jarosława Piaseckiego
- ahe-art.blogspot.com – blog AHEart

Bibliografia

Mandziuk A., *Sanktuaria*, <http://mojesanktuarium.wordpress.com/2011/06/11/dr-aurelia-mandziuk-sanktuaria/>, stan z 04.06.2012 r.